

ПРОФЕСОР Д-Р ИГНАТ ПЕНКОВ НА 60 ГОДИНИ

Нашата общественост с радост отбелязва шестдесетгодишнината на проф. Игнат Пенков. Той е роден на 23 февруари 1913 г. в Плевен в бедно семейство. Баща му е дребен служител, а майка му — обща работничка. Въпреки недостига на средства да се учи той е редовен на училище и има винаги отличен успех. Той учи и работи. Може би тук трябва да се търси първопричината за формирането на неговите политически възгледи, на влизането му в редовете на РМС, БОНСС, а по-късно и в редовете на БКП.

Като студент по география от 1932 до 1936 г. той е фактически на пълна самоиздръжка. Социалната несправедливост непрекъснато се набива в неговото съзнание. Затова той намира време, сили и смелост, за да участва в акциите на БОНСС срещу монархизма, фашизма и капитализма.

Като студент той е безупречен — активен в семинарните занятия, с отличен успех, председател на студентското географско дружество.

Игнат Пенков завършва университета през 1936 г. с отличие. Учи-телствува в Казичене, Пловдив и Троян, а с конкурс бива назначен за учител в Първа мъжка гимназия в София. През 1941 г. със стипендията на проф. А. Иширков е изпратен на специализация по география във Виена. След завръщането си той е назначен за асистент по география в университета. Игнат Пенков е възпитаник на немската географска школа. Той специализира при Хуго Хасингер във Виенския университет и възприема антропогеографските му идеи („Културен ландшафт“). Още в първите му творби просветляват и някои установки на историческия материализъм.

На широкия друм на науката Игнат Пенков излиза след 9. IX. 1944 г., когато с пълни шепи черпи от съкровищницата на съветската икономическа география и разбира необходимостта от идеологическо и организационно преустройство на научната дисциплина география. Игнат Пенков е един от първите български географи след 9. IX. 1944 г., който започна да прилага марксисткия диалектически метод и принципите на историческия материализъм в географията у нас, да утвърждава икономическата география в Софийския университет и в България. За бързото и основно усвояване на марксизма-ленинизма и използването на достиженията на съветската икономическа география най-ярко доказателство е написаната от него студия „Стопанскогеографска характеристика на района Драгичево — Перник — Батановци“. Тази рабо-

та изигра извънредно голяма роля. Тя далеч надхвърля значението на едно районно икономикогеографско изследване. За първи път авторът използва движението на работната сила като индикатор за границите на териториална икономическа единица. Освен методическо значение тази студия има и конкретен научен принос. В този труд има и творчески идеи, някои от които се потвърдиха в живота, като например единството на селищата Църква (сега Даскалово), Перник и Темелково. Теоретичното и практическоприложното значение на този труд бяха високо оценени и Игнат Пенков през 1948 г. с него се хабилитира.

Научните интереси на Игнат Пенков в областта на икономическото райониране се разгръщат още повече в следващите няколко години. При дискусиата по икономическото райониране Игнат Пенков отстоява тезата за необходимостта от съответствие на икономическото с административно-политическото поделение на България. Наистина той не защити обосновано тази теза, дори допусна формализъм, като обяви, че всяко ниво на административното деление е ниво в таксономичната система на икономическото райониране. В поддържаната от него теза, както показва и настоящето, има голяма логика от гледна точка на осъществяването на политиката на партията в социалната и икономическата област изобщо и в териториален разрез в частност.

Благодарение на активната си обществена и научна дейност доц. Игнат Пенков през 1951 г. е избран за професор.

Като професор и ръководител на катедрата по икономическа география на България и другите страни Игнат Пенков разгръща напълно своите творчески възможности.

Интересно е да се отбележи, че Игнат Пенков прониква в проблемите на икономическото райониране главно чрез изследване на селищата. За него е аксиома, че селището, по-точно градът, е стожерът на териториалните икономически единици. Много от явленията и процесите, които се развиват в нашето стопанство, той ги обяснява на широка основа. Най-силен обаче е в ретроспективно отношение. Впрочем едва ли има у нас по-голям познавач (не само измежду географите) на миналото и настоящето на селищата в България. Нему са известни всички основни литературни източници на немски, руски и френски език за миналото на нашите земи, за селищата, в това число и за техния генезис. Без сам да поддържа ексенционализма и емпиризма, обективно той е един от най-ярките им представители в географията на България. В това отношение само онези, които го познават отблизо, разбират какъв богат рудник на знания е той и може би те най-много съжаляват, че знанията си той недостатъчно анализира, систематизира и обобщава.

Като илюстрация на плодотворната му работа в географията на селищата на България ще спомена публикациите му „Наши градове“ (в съавторство), за селищата в Смолянска околия, в Костенецкия микрорайон, книгите за Търново (в съавторство), Плевен, Шумен (в съавторство), Толбухин (в съавторство), Бургас (в съавторство). С темати-

ка от селищна география той е публикувал още десетки статии в сп. „География“ и други списания и вестници. С приносно значение за науката са неговите публикации за надморската височина на селищата в България и други.

Икономическото райониране на страната като крайна цел на своите научни интереси проф. Игнат Пенков осъществява и чрез трудовете си за развитието и териториалното разположение на стопанските отрасли. В това отношение приноси за науката са статиите му за хранително-вкусовата промишленост в Пловдивски и Плевенски окръг (в съавторство) и по въпроса за териториалното разположение на хранително-вкусовата промишленост в България, за химическата промишленост и други.

Игнат Пенков посвещава на проблемата на икономическото райониране голям брой статии и студии. По тематика и по маниер на разработката те са твърде различни — някои от тях са икономикогеографски характеристики — „Стопанският облик на Западна Тракия“ (1946), при други си поставя за цел да изясни някои конкретни проблеми — „По въпроса за снабдяването на Маданския минен район“ (в съавторство, 1963) и др. Измежду тях обаче най-ценни са работите му за микрорайоните на Костенец (1964 и 1965), Бургас (1969) и Нови пазар (1971).

Професор Пенков познава еднакво добре възникването и развитието на селищата по литература, по документация, а тяхното настояще от непосредствени впечатления, анкети и проучвания. Игнат Пенков изследва както отделни селища, така и някои явления на всички селища в България, като тяхното население, разпределението на селищата в зависимост от надморската височина и други. В тези изследвания са обхванати както най-големите градове, така и новите градове в България, пръснатите селища в Смолянско, селищната мрежа в Пернишко и други. Този му подход и голямата информация, с която разполага, му позволяват да прави обосновани конкретни предложения за икономическото развитие на отделни селища, а така също да прави изводи и установки, отнасящи се за всички селища в страната.

С голямо теоретично и практическоприложно значение е постановката на Игнат Пенков за изследване икономиката на селищата за обвързване на тяхното развитие с географските условия. Като се позволява на съветската географска школа, Игнат Пенков пръв у нас въведе класификацията на селищата по икономикогеографски белези. Първоначално неговите схващания по тези въпроси не бяха достатъчно добре обосновани и ясни, но те изиграха извънредно голяма роля за теоретичното изследване на проблемите на географията на селищата в България. Те станаха изходно начало за доразвитие на проблемите, свързани с функционалната структура на селищата, с тяхната функционална и районно-териториална класификация. Сега тези теоретични положения са инфилтрирали в основата на политиката на партията и държавата за развитието на селищата и селищната мрежа в България.

През 1970 г. Игнат Пенков в съавторство публикува статията „Географската среда и научно-техническата революция“. Да се надя-

ваме, че тази статия е симптоматична — начало на научно творчество със синтезиращ, обобщаващ характер. Такива елементи има и в увода на последната му книга — „Новите градове в България“.

Юбилярът е добре известен и в чужбина. Освен чрез изнасяне лекции по икономическа география на България, в СССР, ГДР, Австрия и други страни той е известен и с активното си участие в много международни конгреси, конференции, симпозиуми, с публикациите си в съветски, немски, полски и унгарски списания.

Проф. Пенков работи под девиза, че науката трябва да служи на живота, на народа. Той няма запазени научни тайни. Всички свои знания той споделя със своите колеги. Той популяризира чрез всички възможни форми — публикуване на научно-популярни и популярни книги, статии, изнасяне лекции и беседи. В това отношение трябва изрично да се споменат неговите учебници по икономическа география на България за студенти, курсисти и ученици, от които хиляди младежи са получавали не само знания, но заедно с това са вкутали от сладостта на родолюбието, съдържащо се в учебниците му по отечествена география.

Проф. Игнат Пенков е автор на голям брой научно-популярни и популярни трудове, книги и статии. Между тях 20 са научни студии, 31 научни статии, 8 учебника за висши, полувисши, средни и основни училища, 14 научни и научно-популярни и популярни книги. Той е съавтор на редица сборници, на монографията „География на България, т. II. Икономическа география“, географски характеристики и други публикации.

Проф. Пенков е горещ привърженик на колективизма в научната работа. В съавторство той е издал много книги, студии и статии. Много са младите научни работници, които той е въвел в творческия научноизследователски труд, които са почувствували неговата подкрепа и насърчение.

Заради дългогодишната му успешна научна, преподавателска, народнополезна дейност проф. Пенков е награден с ордена „Червено знаме на труда“, „Кирил и Методий“, I степен, орден „За заслуги към БНА“, „За участие в Отечествената война“ и още много други отличия. В годината на неговата шестдесетгодишнина ще си позволя като негов студент, кръжочник, асистент и най-близък сътрудник да му поднеса от името на всички негови ученици още една награда — нашата благодарност, нашата обич, нашата признателност.

Проф. Игнат Пенков навършва 60 години. Според много геронтолози, социолози и други изследователи на жизнеността и трудоспособността на човека шестдесетте години на творческата личност са години на зрелост. Проф. Пенков навлиза в тези години. Ето защо цялата географска общественост у нас, всички негови другари, колеги, слушатели и почитатели на неговото съдържателно, оптимистично и партийно слово очакват от него още много творчески дела.

Т. Христов